

dití ani nedostatek právnické osobnosti »strany pokrokové« a nelze zmíněnou fikcí vyvolat v její prospěch právní účinky, neboť by to bylo pouhým obejitím zákonných předpisů, podle nichž mohou práv nabýti toliko osoby fyzické neb právnické, nikoli však strana nemající právní osobnosti, jako jest pokroková strana. Vycházejíc z tohoto právního předpokladu, nutno dojít k těmto právním důsledkům: I když se připustí, že »Realistický klub« byl právnickou osobou, jak nižší soudy předpokládají a žalovaným v první stolici nebylo ani v pochybnost uvedeno, nemohl tento klub s právním účinkem postoupiti žalobní pohledávku za žalovaným »pokrokové straně«, ježto tato není osobností v právním smyslu a nebyla způsobilou nabýti práv z postupu. Pokroková strana nemohla žalobní pohledávku dále postoupiti žalobkyni ani přímo ani svým zástupcem Dr. L-em, neboť, když nemohla, nejsouc právním podmětem, nabýti práva, nemohla ho ani míti a tudíž ani dále postoupiti, ježto nikdo nemůže více práv na jiného přenést než sám má (§§ 1394 a 442 obč. zák.). S tohoto hlediska dlužno však posuzovati i »uznání« závazku, učiněné podle zjištění nižších soudů žalovaným proti Dr. Karlu L-ovi, a slib zaplatiti mu pohledávku. Uznání dluhu dlužníkem jakožto smlouva obsahující samostatný důvod zavazující (§ 1396 obč. zák.), předpokládá platnost uznaného dluhu. Jednal-li Dr. L. při přijetí tohoto uznání a platebního slibu jménem »pokrokové strany«, bylo to bez účinku proto, že této straně pohledávka ta platně postoupena nebyla, jí nenáležela ani náležitosti nemohla. Jednal-li jménem vlastním, bylo přijetí uznání i platebního slibu bez významu, poněvadž jemu pro jeho osobu nebyla pohledávka Realistickým klubem ve skutečnosti postoupena, jak bylo již vyloženo. Postoupil-li Dr. Karel L. pohledávku tu dále žalobkyni, jak nižší soudy zjistily, nemohl postup ten míti právní účinek, poněvadž jemu samotnému pohledávka nepříslušela, a, pokud chtěl jednat jménem pokrokové strany, proto, že pohledávka straně té příslušet nemohla a nepříslušela. Žalobkyně nenabyla tudíž platně postupem zažalované pohledávky, není oprávněnou věřitelkou a není proto k žalobě aktivně oprávněna a na uznání pohledávky (§ 1396 obč. zák.) nelze se jí odvolávati, neboť proti ní žalovaný pohledávku žalobní neuznal, což ostatně nebylo ani tvrzeno ani dokázáno.

Čís. 7763.

Prodávatel (říšský Němec) jest oprávněn domáhati se na tuzemském kupiteli náhrady škody z poklesu bursovní hodnoty německých marek, v nichž byla splatna tržebná cena za dodané zboží, ocitl-li se kupitel s placením v prodlení. Převedl-li kupitel zboží do tuzemska, lze připustiti, by prodávatel počítal škodu v čsl. korunách podle poměru německých marek k čsl. korunám v době dospělosti pohledávky. Nevyhledává se, by prodávatel prokázal, že by byl kupní cenu, zaplacenou včas, přeměnil v čsl. koruny a tyto podržel až do dne, kdy bylo kupitelem skutečně placeno.

Promlčení náhradního nároku počíná dnem, kdy bylo v znehodnocených markách placeno.

(Rozh. ze dne 9. února 1928, Rv I 849/27.)

Žalující říšskoněmecká firma domáhala se na žalovaném tuzemci zaplacení 3.748 Kč 96 h jako náhrady škody, vzešlé jí z toho, že jí žalovaný její pohledávku 3.085 M 20 pf za zboží, dodané mu žalobkyní podle účtů ze dne 28. července, 3. srpna a 2. října 1920, v době splatnosti nezaplatil, a vypočítávala zažalovaný peníz tím způsobem, že kupní cenu v markách převedla na československé koruny podle kursu marky v době splatnosti účtů, kdy účtované marky rovnaly se zažalovanému penízi. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby po srážce 1 Kč 40 h, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Soud první stolice, ač zjistil, že žalobkyně o zaplacení pohledávky v markách žalovaného u zemského soudu v Drážďanech zažalovala a že žalovaný pravoplatným rozsudkem tohoto soudu k zaplacení zažalované částky s příslušnými úroky z prodlení a s útratami sporu byl odsouzen a že žalující straně také dne 20. června 1923 3.510 Marek zaplatil, — kterážto okolnost není ani sporná, prostě se zřetelem k tomu, že zaplacená částka rovnala se toliko 1 Kč 40 h, odsoudil žalovaného k zaplacení zažalované částky po odrážce 1 Kč 40 h, vycházející z úvahy, že přičítalo by se právnímu citění, by žalující obdržela za zboží v ceně 3.085 marek 20 pf dne 1. září, pokud se týče dne 2. listopadu 1920 splatné kupní cenu téměř o tři roky později, kdy uvedená částka marek mající původně v době splatnosti kursovní hodnotu 3.748 Kč 96 h, klesla v době skutečného placení na pouhých 1 Kč 40 h, ježto za tuto cenu bylo by plnění žalující pouhým darováním a žalovaný by byl bezdůvodně obohacen. Než s tímto právním názorem soudu první stolice, jenž rozhodnutí své odůvodňuje souhlasně s rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 4. prosince 1923, Rv I 637/23 čís. 3251 sb. rozh. nejv. soudu, týkajícím se ovšem případu zcela odlišného, nelze souhlasiti. V případě tomto přehlíží první soudce, že kupní cena podle účtu, jak mezi stranami není ani sporná, byla splatná v markách a že také žalující straně, — byť i opožděně — v místě plnění v ujednané valutě byla zaplacena i se žalovanými úroky z prodlení, jak k tomu žalovaný byl též shora citovaným rozsudkem zemského soudu v Drážďanech odsouzen. Jestliže však žalující strana kromě smluvního plnění se zákonnými úroky z prodlení domáhá se chce náhrady případné vyšší škody, vzešlé jí tím, že žalovaný závazek svůj včas nesplnil, — což ustanovením § 1333 obč. zák. není vyloučeno, může ovšem její žaloba setkat se s úspěchem jen, jsou-li tu podmínky uvedené v §§ 1295 a násl. obč. zák. Žalující musí prokázati, že jí skutečně škoda, jejíž náhrady se domáhá, vzešla a že jí byla způsobena zaviněním žalovaného. Z pouhého žalobního tvrzení, že žalovaný včas smluvní své povinnosti nedostál, nelze ještě nikterak usuzovati na to, že žalující škoda vzešla, an žalovaný ujednanou kupní cenu v markách, i s úroky, byť i později zaplatil. Tím, že kurs marky proti českosloven-

ské koruně od doby splatnosti kupní ceny za zboží, do jeho zaplacení tak poklesl, jak soudem první stolice bylo zjištěno, není ještě prokázáno, že žalující utrpěla škodu, rovnající se kursovní ztrátě. Vždyť nelze z té okolnosti, kdyby bylo žalující placeno včas v oficiální měně jejího bydliště, v níž splatnost mezi stranami byla též ujednána, souditi, že by jí uvedená kursovní ztráta stejně nepostihla. Částku zažalovanou mohla by právem požadovati jen tehdy, kdyby prokázala, že by si kupní cenu v markách včas jí zaplacenou byla přeměnila právě na československé koruny a že by tyto bývala sobě podržela až do doby, kdy jí žalovaný skutečně platil. To však žalující strana ani netvrdila, tím méně prokázala. Naopak jest nejvýše pravděpodobno, že i při včasném zaplacení pohledávky, znehodnocení marky bývalo by žalující stranu stejně stihlo. Proč by právě kursovní pokles marky stihnouti měl žalovaného a nikoli žalující stranu, není za okolností žalující stranou tvrzených nijak zákonem ani žádnou mezinárodní úmluvou, jak snažila se žalující odůvodniti, ospravedlněno.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká právem napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čis. 4 c. ř. s.). Žalující firma domáhá se na žalovaném náhrady škody, která jí byla způsobena poklesem kursovní hodnoty německých marek, v nichž byla splatnou trževá cena za dodané zboží a s jejímž zaplacením se octl žalovaný v prodlení. Podle dodací smlouvy byly účty žalující firmy splatny do měsíce a podle nesporného přednesu stran bylo zboží žalující firmou žalovanému dodáno na účty ze dne 28. července a 3. srpna 1920, z nichž každý zněl na 1.240 něm. marek, jež byly tedy splatnými začátkem září 1920 a třetí účet ze dne 2. října 1920, znějící na 1.240 něm. marek, byl splatný dne 2. listopadu 1920. Ježto žalovanému bylo připsáno žalobkyní k jeho účtu k dobru 634.80 něm. marek, činil zbytek účtu 3.085 Mk 20 pf. Všechny tyto účty zaplatil žalovaný podle zjištění prvního soudu ke 20. červnu 1923. Škoda vznikla žalující firmě tím, že žalovaný nezaplatil kupní ceny včas, t. j. 2.480 Mk k 1., pokud se týče k 3. září 1920 a 605 Mk 20 pf k 2. listopadu 1920, neboť žalobkyně nebyla by utrpěla škodu, kdyby byl žalovaný splnil svůj smluvní závazek a vyplatil jí kupní cenu v době splatnosti, t. j. do měsíce ode dne účtů, kdy hodnota německé marky byla ještě na světovém trhu vysokou, totiž podle zjištění prvního soudu v poměru k čsl. koruně k 1. září 1920 — 122 Kč 25 h za 100 Mk a k 2. listopadu 1920 — 118 Kč 50 h za 100 Mk, kdežto v době skutečného placení k 20. červnu 1923 byla již německá marka znehodnocena, jsouc znamenána na pražské burse 3 Kč 75 h za 10.000 Mk. Žalující firma měla tedy z trževé smlouvy nárok, by za zboží dostala takovou hodnotu v německých markách, jakou měly v době splatnosti její pohledávky, a žalovaný právě svým prodlením v placení zavinil, že se nedostalo žalobkyni úplaty včas, t. j. v markách ještě hodnotných, a bylo na něm, by prokázal (§ 1298 obč. zák.), že prodlení nestalo se jeho

zaviněním, avšak takového důkazu nepodal. Žalobkyně právem vymezuje konkrétní svou škodu rozdílem mezi kursem německé marky v době splatnosti dluhu a v době skutečného jeho zaplacení, neboť jí nešlo o to, by při splatnosti pohledávky dostala jen určitý počet marek, nýbrž by placením získala takovou majetkovou hodnotu v markách, kterou měly právě v den dospělosti dluhu. Uváží-li se, že žalovaný převedl zboží žalobkyně ku zpracování do svého podniku v Československu, získal tím jeho majetkovou hodnotu i v československé měně a že žalující firma opírá svůj nárok o samostatný právní důvod z náhrady škody, lze připustiti, by škodu počítala v čsl. korunách v době dospělosti dluhu, ježto podle tohoto poměru jevila se i majetková hodnota žalovanému dodaného zboží ve měně československé. Mylným jest názor žalovaného, že žalující firma byla oprávněna požadovati na něm toliko zákonné úroky za dobu prodlení (§ 1333 obč. zák.), neboť věřitel může domáhati se na dlužníku i zvláštní škody, byla-li mu jeho prodlením způsobena (srv. sb. n. s. 2651, 4280). Nesejde ani na tom, že žalobkyně pro svůj nárok na odškodnění dovolávala se povšechně jakési úmluvy mezi republikou Německou a Československou, neoznačivši, kterou úmluvu má na mysli a kterých předpisů z ní bylo by použiti v její prospěch, neboť v podstatě nárok založila na všeobecných zákonných předpisech o náhradě škody, kterou prokázala a o jejíž spojitosti s prodlením žalovaného nelze pochybovati. Žalovaný v dovolací odpovědi neprávem poukazuje k rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu č. j. Rv I 1773/26 (sb. n. s. 6810), ježto v tom případě byla dlužníku věřitelem prodložena lhůta k plnění a dlužník v této prodložené lhůtě včas svůj závazek splnil a tedy v prodlení nebyl. Na smluveném dnu splatnosti nebylo nic změněno rozsudkem obchodního soudu v Drážďanech ze dne 30. dubna 1923, ježto jeho rozhodnutí, že žalovaný jest povinen zaplatiti dluh, má povahu jen deklaratorní a novou lhůtu k plnění stanovil proto, že původní již uplynula. Také k otázce promlčení žalobní pohledávky prvý soud správně odpověděl záporně a v souhlase s rozhodnutím tohoto nejvyššího soudu sb. n. s. 3529, zdůrazniv, že škoda stala se žalobkyni známou teprve v čase, kdy žalovaný skutečně zaplatil, t. j. až 20. června 1923 (§ 1489 obč. z.). Odvolací soud usuzuje mylně, že dovolatelka by mohla náhradu škody požadovati jen tenkrát, kdyby prokázala, že by kupní cenu, zaplacenou včas v markách, byla přeměnila v československé koruny a tyto podržela až do dne, kdy žalovaným bylo skutečně placeno, a vyslovuje dále ničím neopodstatněnou domněnku, že prý by s největší pravděpodobností byl postihl katastrofální kursovní pokles marky i tuto kupní cenu u žalující firmy, při tom však přehlíží, že žalobkyně jest obchodní firmou, která tržové ceny za zboží neukládá, nýbrž jich k dalšímu provozování obchodu využívá, přeměňujíc je v hodnoty věcné. Pro otázku škody stačí zjištěná skutečnost, že žalovaný svým prodlením v zaplacení kupní ceny v markách způsobil, že se žalobkyni dostalo při opožděném plnění téměř bezcenné hodnoty, kdežto, kdyby byl plnil včas, byla by získala ještě plně hodnotné marky, jak zřetelně vyplývá z kursu německých marek v poměru k čsl. koruně již dříve vyčteného.

Ježto proti výpočtu škody, prvním soudem provedenému, nebylo námitek, netřeba se jím obírat, ani výtkami odvolání, o nichž odvolací soud nerozhodl, poněvadž odpůrce dovolatelky setrval v dovolací odpovědi jen na výtkách proti právnímu posouzení věci v odvolání uplatněných. S hlediska právního bylo však důvodnému dovolání vyhověti, napadený rozsudek změnit a obnoviti rozsudek prvního soudu.

Čís. 7764.

Exekuci ku vydobytí nedoplatků okresní nemocenské pojišťovny jest povolití na základě listiny, která jest vpravdě platebním výměrem, třeba byla označena jako výkaz nedoplatků.

(Rozh. ze dne 9. února 1928, R II 37/28.)

Na základě výkazu nedoplatků okresní nemocenské pojišťovny domáhala se okresní nemocenská pojišťovna povolení exekuce. Soud první stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Exekučním titulem, sloužícím exekuci na základ, jest výkaz nedoplatků Okresní nemocenské pojišťovny v M. ze dne 12. září 1927. Podle ustanovení § 175 zákona ze dne 9. října 1924, čís. 221 sb. z. a n. může býti pojistné i s úroky vymáháno soudní exekucí na základě vykonatelného platebního výměru. Výkaz nedoplatků nelze na roveň postavití platebnímu výměru a není výkaz nedoplatků exekučním titulem ve smyslu § 1 čís. 13 ex. ř.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by o rekursu znovu rozhodl nepřihlížeje k zamítacímu důvodu svého usnesení.

Důvody:

Napadené usnesení zamítá exekuční návrh, protože prý výkaz nedoplatků nelze na roveň postavití platebnímu výměru a není výkaz nedoplatků exekučním titulem ve smyslu § 1 čís. 13 ex. ř., neuvádí však pro svůj názor žádných důvodů. Zajisté nezáleží na tom, jak okresní nemocenská pojišťovna v M. nazývá úřední listinu, podle níž se povolení exekuce domáhá, zda ji nazývá platebním příkazem nebo výkazem nedoplatků ve shodě s § 1 čís. 13 ex. ř. anebo platebním výměrem ve shodě s § 175 zák. z 9. října 1924, čís. 221 sb. z. a n. Jde jen o to, zda lze předloženou listinu, ať už se jmenuje jakkoli, pokládati za platební výměr, a o tom nelze v souzeném případě pochybovati, neboť výkaz nedoplatků, totiž listina, o niž tu jde, udává zcela přesně, kdo — totiž povinný podnikatel — má komu — totiž vymáhající pojišťovně — co, zač a kdy platiti, ukládá povinnému, by podle toho vykázaný nedoplatek ihned zaplatil a hrozí mu pro případ nezaplacení následky exekuce. Neobstojí proto právní názor napadeného usnesení, že předložený výkaz nedoplatků není platebním výměrem a žetudíž z toho důvodu nelze po-